

Jugovzhodna Evropa

Splošno, Naravnogeografske značilnosti

Namesto izraza Jugovzhodna Evropa se je za države, ki jih bomo obravnavali v nadaljevanju, včasih uporabljal izraz “dežele balkanskega polotoka” ali “balkanske dežele”. Vendarle pa obstajajo določene razlike v tem, kaj pojma zajemata. Nekdanji izraz je poleg dežel, ki jih bomo obravnavali v nadaljevanju, med balkanske države štel tudi Grčijo, ne pa Romunijo, ki so jo prej uvršali med dežele Srednje Evrope (Romunija je balkanska država po svojem zgodovinskem razvoju, po podonavskem geografskem položaju pa sodi v Srednjo Evropo).

Balkanski polotok je dobil svoje ime po gorovju Balkan, kar je turško ime za bolgarsko-srbsko Staro planino. Dobil ga je v času, ko so bile dežele na Balkanskem polotoku pod Turki in zato ostali Evropi malo znane

Splošno

- v makroregijo **Jugovzhodna Evropa** uvrščamo naslednje države: **Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Zvezno republiko Jugoslavijo, Romunijo, Albanijo, Makedonijo in Bolgarijo**

V atlasu na strani 44/45 poiščite navedene države!

- skupne poteze Jugovzhodne Evrope so: **geografski položaj, prometna prehodnost, pestra narodnostna sestava prebivalstva, nacionalne napetosti, stalni mejni problemi ter gospodarska zaostalost**
- **gospodarska nerazvitost makroregije** izvira tudi iz tega, da je bil **velik del makroregije kar pet stoletij pod turško nadvlado**
- za dežele Jugovzhodne Evrope je bilo pred drugo svetovno vojno **značilno naslednje:**

- **okoli 80% prebivalstva je živel od kmetijstva** (kmetijstvo je bilo razvojno gledano na nizki razvojni stopnji; prevladovala je drobna posest)
- **industrija je bila slabo razvita ali jo sploh ni bilo**
- **delavna storilnost, izobrazbena in kvalifikacijska struktura prebivalstva so bile nizke**
- **po drugi svetovni vojni so države Jugovzhodne Evrope prevzele socialistično družbeno ureditev ter svoja gospodarstva organizirala po sovjetskem vzoru**
- **leta 1989 je države Jugovzhodne Evrope zajel val demokratizacije, skoraj vse so spremenile družbeno ureditev ter uvedele tržno gospodarstvo z denacionalizacijo in privatizacijo**

Prebrati spodnji drobn tisk v knjigi na strani 151!

Naravnogeografske značilnosti

Reliefne značilnosti Jugovzhodne Evrope

- **velik del Jugovzhodne Evrope leži na Balkanskem polotoku, ki ga na severu omejujeta reki Sava in Donava**
- **značilno za Balkanski polotok je, da so njegove zahodne obale najbolj razčlenjene v Evropi (Dalmatinski tip obale), prebivalci obalnih ter ponekod tudi notranjih delov pa so bili vedno močno navezani na morje**
- **skozi vso Jugovzhodno Evropo se na vzhodu vlečejo slemena Vzhodnih in Južnih Karpatov ter Stare planine ali Balkana, na zahodu pa Dinarsko gorstvo ali Dinaridi, med gorskimi slemeni pa se je ugreznila Panonska kotlina**
- **Karpate na zahodu omejuje Transilvanija (Sedmograška kotlina), na jugu pa Vlaška nižina**
- **Dinarsko gorstvo na Balkanskem polotoku je obsežen kompleks apneniškega sveta, na katerem se je razvilo veliko sklenjeno območje krasa**

- vendarle pa **v notranjem pasu Dinaridov najdemo tudi magmatske in metamorfne kamenine** (Kopaonik zahodno od Niša, Pelagonijski masiv (Šar planina) v Makedoniji)
- **med Dinaridi in Karpati leži Panonska nižina, velika tektonska udornina, ki je na debelo zapolnjena z usedlinami**
- o njej smo nekaj že povedali, ko smo govorili o reliefnih značilnostih Madžarske
- **Vlaška nižina med Južnimi Karpati in spodnjo Donavo je prav tako tektonska udornina, ki je na debelo zapolnjena s prodnimi in peščenimi nanosi Donave in njenih karpatskih pritokov**

V knjigi na strani 152 najdete podrobnejšo geološko karto Balkanskega polotoka!

Podnebje

- **ob obalah Jadranskega in Egejskega morja je podnebje izrazito mediteransko, vplivi tega podnebja pa marsikje segajo še daleč v notranjost**
- **mediteranski vplivi segajo v notranjost predvsem po dolinah Vardarja, Strume, Meste in Marice** (v notranjost Makedonije in južne Bolgarije)
- **v osrednjih delih, na vzhodu in jugovzhodu ima podnebje že močne kontinentalne poteze, poletja so tod toplejša, zime pa izredno ostre**